

ב"ה

התקשרות

קונטרס שבועי לאנ"ש חסידי חב"ד לחיזוק ההתקשרות
לכ"ק אדמו"ר רבי מנחם מענדל בהרה"ק רלו"י מליובאוויטש
זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע

שיחות • אגרות • פניני חסידות לפה"ש • הלכות, מנהגים וטעמיהם • ניצוצות • זמנים

א'מח

ערב שבת קודש
פרשת ראה
כ"ו במנחם אב התשע"ד

יוצא לאור עלידי
מכון ליובאוויטש שעליד
צעירי אגודת חב"ד באה"ק ת"ו - המרכז

מורה שיעור ללימוד היומי ברמב"ם

כ"ו במנחם-אב ה'תשע"ד - ג' באלול ה'תשע"ד

יום	יום בחודש	ג' פרקים ליום	פרק א' ליום	ספר-המצוות
ו'	כ"ו במנחם-אב	ה'ל' טומאת אוכלין פרק ד-ו.	ה'ל' מלוה ולוה פרק כא.	מ"ע צח.
ש"ק	כ"ז במנחם-אב	פרק ז-ט.	פרק כב.	מ"ע צח.
א'	כ"ח במנחם-אב	פרק י-יב.	פרק כג.	מ"ע צח.
ב'	כ"ט במנחם-אב	פרק יג-טו.	פרק כד.	מ"ע צח.
ג'	ל' במנחם-אב	פרק טז. ה'ל' כלים.. בפרקים אלו. פרק א-ב.	פרק כה.	מ"ע צח.
ד'	א' באלול	פרק ג-ה.	פרק כו.	מ"ע קז.
ה'	ב' באלול	פרק ו-ח.	פרק כז.	מ"ע קח.
ו'	ג' באלול	פרק ט-יא.	ה'ל' טוען ונטען.. בפרקים אלו. פרק א.	מ"ע קא.

זמני השבוע*

תאריך	עלות השחר**		זמן ציצית ותפילין	זריחת החמה	זמן ק"ש	חצות והלילה	מנחה גדולה	שקיעת החמה***	צאת הכוכבים
	120 ד' לפני הזריחה	72 ד' לפני הזריחה							
ו', כ"ו במנ"א	3.59	4.53	5.16	6.17	9.25	12.43	1.16	7.17.4	7.42
ש"ק, כ"ז במנ"א	4.00	4.54	5.17	6.17	9.25	12.43	1.16	7.16.2	7.41
א', כ"ח במנ"א	4.01	4.55	5.18	6.18	9.25	12.43	1.16	7.15.1	7.40
ב', כ"ט במנ"א	4.02	4.56	5.19	6.18	9.25	12.43	1.15	7.13.9	7.39
ג', ל' במנ"א	4.03	4.56	5.19	6.19	9.25	12.42	1.15	7.12.7	7.38
ד', א' באלול	4.04	4.57	5.20	6.20	9.25	12.42	1.15	7.11.5	7.36
ה', ב' באלול	4.05	4.58	5.21	6.20	9.26	12.42	1.14	7.10.2	7.35
ו', ג' באלול	4.06	4.59	5.22	6.21	9.26	12.42	1.14	7.09.1	7.34

* הזמנים מתייחסים לאזור המרכז. באזור ההרים והעמקים יש שינויים שעשויים להגיע למספר דקות.
 ** לגבי זמן עלות השחר הנהוג בחב"ד קיימות שלוש דעות. הבאנו את הזמנים לפי הדעה המוקדמת ביותר והמאוחרת ביותר, וראוי להחמיר לפי העניין.
 *** זמני השקיעה כאן הם לפי השקיעה הנראית. אולם אדה"ז בסידורו (יסדר הכנסת שבת) מכיר בשקיעה האמיתית, המאוחרת ממנה "בכמו ארבע מינוטין" (לשון אדה"ז שם. שיעור התלוי במיקום ובעונות השנה).

זמני הדלקת הנרות וצאת השבת

פרשת	ירושלים		תל-אביב		חיפה		באר-שבע	
	דה"נ	צה"ש	דה"נ	צה"ש	דה"נ	צה"ש	דה"נ	צה"ש
ראה	6:40	7:52	6:55	7:55	6:47	7:55	6:57	7:54
שופטים	6:31	7:43	6:47	7:46	6:39	7:46	6:49	7:45

עורך אחראי: לוי ציצחק שייקביץ • עורך: נחמיה קפלון • הגהה: יוסף ציצחק אולידורט

מו"ל: מכון ליובאוויטש שעליד צעירי אגודת חב"ד באה"ק ת"ו - המרכז

יו"ר: הרב יוסף ציצחק הכהן אהרונוב

כתובת: ת"ד 14 כפר חב"ד 6084000, טל' 03-9607588, פקס: 03-9606169

www.chabad.org.il דואר אלקטרוני: chabad@chabad.org.il ISSN 0793-7474 אינטרנט:

עבודת ה' ללא אפשרות לבחירה בהיפך

חשבון הנפש של חודש אלול מקיף לא רק את עבודת האדם בתורה, עבודה וגמילות חסדים, אלא גם את עבודת התשובה וה'עבודה' בעניין הגאולה • רגש התשובה פועל עלייה בכל ה'מעשים' שיהיו מעשים 'טובים ומאירים' בהידור, חיות וכוונה • בציור עניין הגאולה יכול הוא להיות חזור כל כך בעבודת ה', עד שאין אצלו כל אפשרות לדבר שהוא היפך רצון ה'! • משיחת כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו

את כל ענייני העבודה (של השנה החולפת ושל השנה הבאה) – הנכללת בכללות בתורה, עבודה וגמילות חסדים [מתאים למנהג ישראל – להרבות בחודש אלול בלימוד התורה, עבודת התפילה⁴ וגמילות חסדים⁵].

בנוסף לזה ישנם עוד שני עניינים המרומזים בראשי תיבות אלול – עניין התשובה⁶, ועניין הגאולה העתידה לבוא⁷.

מכך ששני עניינים אלו מרומזים גם כן ב"אלול", מובן שגם הם חלק מהעבודה של החודש. בנוגע לתשובה מובן בפשטות, הרי חודש אלול נקרא חודש התשובה – עניין חשבון הנפש על

א. חודש אלול – המתברך בשבת זו – הוא, כידוע, חודש החשבון והתשובה של השנה החולפת, שכל יהודי צריך לעשות חשבון נפש וסך-הכול מעבודתו במשך כל השנה, על-מנת לתקן, להשלים ולשפר את העבודה; וגם לעשות את ההכנות המתאימות לעבודה של השנה הבאה, שתהיה טובה יותר מאשר עד עתה.

זהו אחד הטעמים על זה שכתוב בספרים, שבראשי תיבות של "אלול" מרומזים כל ענייני העבודה – שלושת העמודים שעליהם העולם עומד², תורה, עבודה וגמילות חסדים³ – כי החשבון וההכנה של חודש אלול צריכים להקיף

(4) ראה ברכי יוסף או"ח סתקפ"א ס"ו (הובא באלף למטה שם סקט"ו).

(5) ראה לקו"ת פרשתנו כה, ב.

(6) (ומל ה' אליקין) את לבבך ואת לבב (זרעך) – ניצבים לו, בעה"ט עה"פ. אבודרהם וב"ח שם. לקו"ת פרשתנו יט, א. לג, ד.

(7) "אשירה לה" ויאמרו לאמור" (בשלח טו, א. שו"ע האריז"ל ר"ח אלול), או "לה" ויאמרו לאמר אשירה" (פע"ח שם) – בשירת הים, שמרמזת על השירה דלעתיד לבוא ("שיר חדש"), כמארז"ל "אז ישיר, שר לא נאמר אלא ישיר (לשון עתיד). מכאן לתחיית המתים מן התורה" (סנהדרין צא, ב. מכילתא עה"פ).

(1) ראה ליקוטי מהרי"ל הל' ימים נוראים, ל"ת להאריז"ל עה"פ (תצא כא, יג) ובכתה גו' ירח ימים. טואר"ח ר"ס תקפא. סה"מ אידיש עמ' 75, 78, 129, ועוד.

(2) אבות פ"א מ"ב.

(3) "אינה לידו ושמתו לך" (משפטים כא, יג. ל"ת, שער הפסוקים וספר הליקוטים עה"פ. פע"ח שער ר"ה פ"א) – ערי מקלט, שקאי על עניין התורה, דברי תורה קולטין (מכות י, א). "אני לדודי ודוי לי" (שה"ש ו, ג. אבודרהם סדר תפילות ר"ה ופירושה פ"א. ב"ח לטואר"ח סתקפ"א. פע"ח שם. ועוד) – עניין התפילה. "איש לרעהו ומתנות לאביונים" (אסתר ט, כב. ספר ערוגת בושם, א"ר (ר"ס תקפא) בשם ס' אמרכל) – עניין הצדקה.

והתגבר על כך, וממילא הרי זה נותן ומכניס התגברות וחיות בעבודת השם שלו (בחילא יתיר). כי מכיוון שהתשובה באה לאחר הצימאון שנעשה על-ידי הירידה וכו' – נעשים המעשים שלו "טובים ומאירים".

מעלה זו של תשובה ישנה אצל כל יהודי (גם אצל צדיקים), כ¹⁴ תשובה כאן אין משמעה (רק) תשובה על עבירה, אלא תשובה בפירושה – לשוב אל הקב"ה¹⁵, שבזה מתמצה עיקר עניין התשובה, מלשון "והרוח" תשוב אל האלוקים אשר נתנה"¹⁷, "להשיב את הנפש לשורשה ומקורה ולדבקה בו"¹⁴:

כיוון שהקב"ה נתן (נתנה) נשמה בגוף כאן למטה בעולם הזה הגשמי, שזו הרי ירידה עצומה, שנשמה כפי שהיא "טהורה היא" למעלה (בהיותה יחד עם "האלוקים אשר נתנה"), תבוא בגוף גשמי ובעולם גשמי (עולם מלשון העלם והסתר), שבו אין נרגש מקורו, ונראה כדבר נפרד, יש ודבר נפרד חס ושלוש כפני עצמו מהקב"ה – הרי זה מעורר אצל יהודי התשוקה וההתגברות בעבודה, לשוב חזרה (והרוח תשוב) אל האלוקים אשר נתנה, למקורה ושורשה, ולהיות בדביקות (כגלוי) עם הקב"ה (לא כפי שהנשמה היא למעלה שאין לה תוקף זה, וכך גם עבודת הצדיקים בערך לעבודת התשובה).

ותשובה זו שייכת וצריכה להיות אצל כל יהודי (גם כזה שלא עבר עבירה מימיו וגם צדיקים) – תיכף בתחילת עבודתו, ואדרבה – זהו היסוד וההקדמה לכל ענייני העבודה. לכן מקדימה המשנה "תשובה" לפני "מעשים טובים", כי על-ידי תוקף התשובה (והרוח תשוב אל האלוקים) – כשיהודי נמשך חזרה אל הקב"ה – נעשים ה"מעשים" (מעשי המצוות) "מעשים טובים", טובים ומאירים.

ג. ליתר ביאור:

כוונת ירידת הנשמה למטה בעולם בבריאת האדם בכלל, היא כדי לעבוד את הקב"ה. כי אני

העבודה הקודמת והכנה לעבודה הבאה שמתבטא בעבודת התשובה (ובלשון הידוע – חרטה על העבר וקבלה טובה על להבא⁸); ומכיוון שחודש אלול הוא חודש התשובה (ובראשי תיבות של אלול מרומז עניין התשובה) לכל בני ישראל, גם לכהן שלא עבר עבירה מימיו ולא יעבור לעולם (דרגת הבינוני⁹ – מידת כל אדם ואחריה כל אדם ימשוך¹⁰) – צריך לומר שהכוונה לא רק לתשובה על חטא וחסרון, אלא גם תשובה כחלק מהעבודה הרגילה של כל יהודי, הבאה יחד עם העבודה של תורה עבודה וגמילות-חסדים.

כך גם בנוגע לעניין הגאולה המרומז ב"אלול" – מסתבר לומר שזהו (לא רק בתור שכר על העבודה בשאר ארבעת העניינים, אלא) חלק מעבודתו של יהודי בחודש אלול.

ב. ויוכן בהקדים הביאור בלשון המשנה¹¹ "תשובה ומעשים טובים", שלכאורה אינו מובן מדוע מקדימה המשנה "תשובה" לפני "מעשים טובים" – הסדר הוא הרי, שקודם נעשה יהודי מחוייב (ועושה) "מעשים טובים" (תורה ומצוות), ואחר-כך באם חס ושלוש עובר גם עבירה – צריך לשוב בתשובה על זה?
ואחד הביאורים בזה:

בהקדמת "תשובה" לפני "מעשים טובים" מבטאת המשנה את מעלת התשובה לגבי מעשה המצוות, עד למעלה שפועלת התשובה במעשים: תשובה מכניסה קיום וחיות בעבודת התורה והמצוות, באופן (על-ידי תשובה) נעשים מעשיו "מעשים טובים", טובים ומאירים¹².

ועל-דרך מעלת עבודת התשובה לגבי עבודת הצדיקים (כמאמר חז"ל¹³ שמקום שבעלי-תשובה עומדין אפילו צדיקים גמורים אין יכולים לעמוד בו): צדיק – היות שלא טעם טעם חטא – אין למעשה המצוות שלו תוקף וחוזק כמו במצוות של בעלי-תשובה, שעבר את הניסיון של הירידה,

(8) ראה רמב"ם הל' תשובה פ"ב ה"ב. אגה"ת פ"א (צא, א). וראה לקו"ש ח"ז עמ' 197 ואילך.

(9) תניא רפי"ב.

(10) שם רפי"ד.

(11) אבות פ"ד מ"ז.

(12) ראה לקו"ת מטות פב, א. שמע"צ פה, א. שה"ש יז, ג. ועוד.

(13) רמב"ם הל' תשובה פ"ז ה"ד. וראה ברכות לד, כ.

(14) לקו"ת שמע"צ שם. וראה לקו"ת שה"ש שם. ועוד.

(15) ראה לקו"ת פרשתנו כד, ד. שבת שובה סו, ג. ובכ"מ.

(16) קהלת יב, ז.

(17) ראה לקו"ת ר"פ האזינו.

ידה נפעל ביהודי עילוי לגבי הנשמה כפי שהיתה קודם למעלה – ניתן לו הכוח לפעול בכוח עצמו חידוש גם במעשה המצוות – שהם יהיו "מעשים טובים", בתכלית הטוב וההידור (יתירה על הטוב שבמצוות מצד עצמן כפי שניתנו מלמעלה).

ד. על-פי זה מובן כיצד התשובה היא חלק מעבודת חודש אלול, עד שפועלת שלימות בעבודת שלושת העמודים של תורה עבודה וגמילות-חסדים, שבהם נכללים כללות מעשה

נבראתי לשמש את קוני, היינו שהיהודי (בתור נשמה בגוף) יתייגע בכוחותיו שלו לקיים את התורה ומצוותיה, ושיגיע לזה ביגיעה שלו, לא באופן של קבלת מתנה (שהלא אז זהו "נהמא דכיסופא" [=לחם בושה]¹⁸).

מובן אם כן ששלימות הטוב בעבודתו בקיום המצוות עצמן היא, כאשר קיום המצווה הוא באופן – שנוסף לכך שהיהודי מקיים את הציווי שנתנו לו מלמעלה – הרי הוא משתדל לקיים את המצווה עם כל שכלו והרגשתו (לא רק בדרך

על-ידי עבודת התשובה, בכוחו של יהודי לפעול חידוש במעשה המצוות – שיהיו "מעשים טובים", בתכלית הטוב, למעלה מהטוב שבמצוות מצד עצמן

המצוות (מעשים), הנקראים "מעשים טובים" על-ידי הקדמת התשובה, על-דרך המעלה שבפעולת התשובה לגבי עבודת הצדיקים. אמנם זהו עדיין אינו תכלית שלימות העבודה – כי גם בשלימות הנפעלת על-ידי תשובה (התגברות הנשמה על-ידי ירידתה למטה) – נרגשים שני עניינים ותנועות: שבתחילה ישנה ירידה למטה, ירידת הנשמה למטה הקשורה עם העולם והסתר העולם (עד לירידה של חטא כפשוטו – בתשובה על החטא), והמעלה שבתשובה היא, שיהודי מתגבר על ההעלם וההסתר. אבל לולא ההתגברות נשאר עדיין מקום להעלם והסתר היכול להפריע לעבודה –

אלא, שלימות העבודה היא בשעה שיהודי נעשה חדור כל כך בעבודתו את הקב"ה, שכלל אינו שייך לעשות דבר שהוא היפך רצון ה'. ויש לומר שבזה מתמצית העבודה בעניין הגאולה המרומזת באלול – כי כאשר יקויים "ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ"²⁰, תתבטל המציאות והאפשריות להעלם והסתר שיכול להביא לעבירה על רצון ה'. ומעין זה שייך בעבודתם של ישראל בזמן

הכרח וקבלת עול בלבד, ועל-אחת-כמה-וכמה לא כמצוות אנשים מלומדה וכיוצא בזה, אלא) בתכלית הטוב וההידור, בחיות וכוונה (נוסף על הטוב שעל-פי הציווי מלמעלה) – "מעשים טובים", ובלשון ההלכה ברמב"ם¹⁹: והוא הדין בכל דבר שהוא לשם האל הטוב שיהיה מן הנאה ומן הטוב וכו' וכן הוא אומר כל חלב לה' וגו'.

ובכדי לפעול את ההוספה במעשה המצוות שיהיו "מעשים טובים", ישנו צורך בהקדמת התשובה, המבטאת את החידוש הכללי הנעשה על-ידי עבודת היהודי למטה – שישבו וידבק אל הקב"ה (והרוח תשוב אל האלוקים), עד לדרגה שלמעלה מהמקום שממנו ירד (כנ"ל).

ועל-ידי הקדמת עבודת התשובה, המתחדשת על-ידי עבודת האדם בכוח עצמו למטה, שעל-

18) ראה ירושלמי ערלה פ"א ה"ג. לקו"ת צו ז.ד. וראה מכתב י"א ניסן תשל"ב.

19) סוף הל' איסורי מזבח – לאחר שמבאר כן בנוגע לדיני קרבנות (שקאי על כללות עבודת האדם, כמ"ש אדם כי יקריב מכם קרבן לה', "מכם" דווקא), שהרוצה לזכות עצמו יכוף יצרו הרע וירחיב ידו ויביא קרבנו מן היפה המשוכח ביותר מאותו המין כו'. וראה שם בריש הל' איסורי המזבח: מצות עשה להיות כל הקרבנות תמימן ומיבחרין. וזהו ע"פ הציווי מלמעלה, ומ"ש בסוף ההלכות תלוי ברצונו של האדם (הרוצה לזכות עצמו כו').

20) זכריה יג.ב.

יהודי היא "חלק אלוקה ממעל ממש"²⁵ (והעצם כשאתה תופס בחלקו אתה תופס ככולו)²⁶ - ישראל וקוב"ה כולא חד [למעלה מאלוקים אשר נתנה, כדלקמן] הרי מצד עצם הנשמה שלו, יהודי הנו למעלה מעניין הבחירה ושתי דרכים, ומצד התקשרות הנשמה עם הקב"ה אין מציאות אחרת (אין עוד), ובמילא - אין בחירה, ואין אפשריות של רצון לעניין אחר חוץ מהקב"ה²⁷.

אין עוד מקום לעשיית חשבון בשכל (ידע) וכיוצא בזה אין להתנהג, אלא מתנהג כך מצד עצמו (כי אין אופן הנהגה אחרת), עד אשר - "מנפשיה כרע"²⁸ [=כורע מעצמו] בלי כל התבוננות, כיוון שכל מציאותו בטלה להקב"ה, כך שלא יכול להיות שרצונו והנהגתו יהיו לא כפי הרצון של עצמותו ומהותו [ובמכלל-שכן מטבע הבהמה להבדיל, שבהמה נורמלית אינה קופצת לאש²⁹]. ויש לומר שזהו על דרך הפתגם הידוע³⁰ "אני מתפלל לדעת זה התינוק", שדעתו נעשית כ"דעת זה התינוק", שידוע ומתפלל רק אל הקב"ה עצמו (אליו ולא למדותיו) בלי חשבונות.

1. על-פי זה מובנת ההוספה בעבודת חודש אלול (בתורה עבודה וגמילות-חסדים ועבודת התשובה) הנרמזת ונפעלת על-ידי עניין הגאולה: העבודה של "תשובה ומעשים טובים" (תורה, עבודה וגמילות-חסדים) מצד עצמה ניתנה לבחירת האדם, לבחור משתי דרכים "החיים והטוב" והדרך השנייה. שלזה נדרשת התבוננות והבנה בשתי הדרכים, ואחר-כך - לבוא לידי מסקנה באיזה דרך יש ללכת. כלומר, למרות האפשרות של "ובחרת בחיים", בכל זאת הרי זה קשור עם מדריגה שבה יש נתינת מקום לדרך השנייה.

25 תניא רפ"ב.

26 כתר-שם-טוב הוספות סקט"ז.

27 ראה סה"מ עת"ר עמ' קעו. ד"ה כבוד מלכותך תר"ס (עמ' טו"ט). וראה תורת שלום שם.

28 ירושלמי ברכות פ"ב סה"ד. תוד"ה עיון - שבת קיח,ב.

29 עיין טור וסמ"ע ח"מ ר"ס רפג וש"ע שם ס"ס תיח לגבי מוזיק בהמה. וראה גם ב"ק נד,ב לגבי בור. וראה אג"ק ח"א א' תד.

30 שו"ת הריב"ש סקנ"ז. הובא ונת' בסהמ"צ להצ"צ שורש מצוות התפילה פ"ח.

הזה - על-ידי כך שיהודי מעורר בעצמו את עניין הגאולה, איך שנפדה לגמרי מכל העניינים שיכולים להפריע לעבודת ה', עד שבעולמו לא שייך לעשות דבר שאינו כפי רצון העליון, וכדלקמן.

ה. ויש לומר הביאור בזה:

בכדי שתהיה אפשרות לבחירה, נתן הקב"ה ליהודי שני דרכים - כפי שנאמר בתחילת פרשתנו: "ראה אנוכי נותן לפניכם היום ברכה וקללה", וכפי שכתוב²¹ "ראה נתתי לפניך היום את החיים ואת הטוב ואת המות ואת הרע גו' ובחרת בחיים".

אבל מובן, שמבלי הבט על כל העילויים שבעניין בחירה חופשית (שהכווה לזה נלקח מכוח הבחירה שאצל הקב"ה עצמו, שלמעלה מכל ציורים ונטיות כו') - מובן, שכיוון שבחירה קשורה עם שתי דרכים, ולכל דרך ישנו ציור מסויים (החיים והטוב, והציור של הדרך השנייה), הרי זה דרגה והשפעה שלמטה ממנו, מהקב"ה.

כיוון שהקב"ה, עצמותו ומהותו יתברך נעלה לגמרי מכל הגדרה של הבדלי דרכים; ויתירה מזו - הוא למעלה מכל גדרים ותוארים, כולל גדר ה"חיים" (שהוא תואר מסויים המתאר דבר שיש לו תכונה של חיות ואפשר להוסיף בחיות וכיוצא בזה), ולמעלה אפילו מגדר ה"בחירה" (המראה שהוא בוחר דבר שני שכביכול אינו הוא) - כי מצד עצמותו יתברך "אין עוד"²² לא קיימת מציאות אחרת (אפילו לא של "אין עוד) מלבדו"²³, על-אחת-כמה-יזכמה לא מציאות של "חיים", ועל-אחת-כמה-יזכמה לא מציאות של שני דרכים²⁴.

כפי שמובן גם מהלשון "נתתי לפניך היום את החיים גו'": בשעה שאומרים שהקב"ה נותן משהו - מובן שהדבר שהוא נותן הרי הוא "למטה" ממנו (מהקב"ה) עצמו.

מזה מובן גם בנוגע ליהודי: היות שנשמתו של

21 ניצבים לטו"ט.

22 ואתחנן ד,לט.

23 שם,לה. וראה לקו"ש חכ"ה עמ' 202 הערה 86.

24 להעיר משיחת פורים עת"ר (ס' השיחות תורת-שלום עמ' 220): היה הבחירה דווקא בנש", ויילא עס קען אנדערש ניט זיין כו'.

כל זה מתגלה³² כיצד ישראל וקוב"ה כולא חד³³, שלמעלה מכל גדר נתינה ובחירה.

ז. על-פי זה מובן גם לאיך גיסא: אף שישנה העבודה בעניין הגאולה, ישנו צורך גם בעבודה הקשורה בארבעת הראשי תיבות הראשונים של אלול (תורה, עבודה וגמילות-חסדים ועבודת התשובה) - כי:

בכדי להגיע לעבודה של ישראל וקוב"ה כולא חד (שבה אין אפשרות לדרך אחרת) - צריך

אמנם על-ידי כך שמקשרים את העבודה עם עניין הגאולה - מגיעים לשלימות העבודה: שיהודי קשור עד כדי כך עם הקב"ה שהוא "אין עוד", שאין מקום לדרך שנייה (כפי שיהיה בשלימות הגילוי לעתיד לבוא), כך שאינו צריך אפילו לחשוב על זה - אלא "מנפשיה כרע"; ושלימות זו נמשכת גם בעבודה של תשובה ומעשים טובים.

ואף שדובר קודם (סעיף ג') שהשלימות היא דווקא כשישנה עבודה בכוח עצמו, ולכאורה

על-ידי שמקשרים את העבודה עם עניין הגאולה, מגיעים לשלמות העבודה, שיהודי קשור עם הקב"ה באופן של "אין עוד", שאין מקום לדרך שנייה

הדבר לבוא על-ידי ירידת הנשמה למטה דווקא, ועבודתו של היהודי בשלושת העמודים שעליהם העולם עומד, ועבודת התשובה שמתחדשת על-ידי ירידת הנשמה למטה.

שכן על ידם נפעלת העלייה בנשמה עד ל"האלוקים אשר נתנה", ולמעלה יותר מ"נתנה" (כנ"ל סעיף ב') - ישראל וקוב"ה כולא חד, שלמעלה מגדר נתינה (אלוקים אשר נתנה), על-דרך המדובר לעיל שעצם הנשמה היא למעלה מ"נתתי לפניך אל החיים גו".

(קטעים מהתנועות שבת-קודש פרשת ראה, מברכים החודש אלול ה'תשמ"ט; התנועות תשמ"ט, כרך ד, עמ' 198-203 - תרגום מאדיש)

בעניין הגאולה (עצם ההתקשרות של ישראל עם הקב"ה) אין כל עבודה (כיוון שבזה אין לאדם בחירה), ובמילא גם לא שכר - אבל האמת היא הפוכה:

העבודה האמיתית בכוח עצמו היא דווקא בעבודתו של יהודי מצד עצם הנשמה (בלי בחירה) - כי לגבי עבודתו ובחירת בחיים, הרי ניתנו לו שתי דרכים, וגם הציווי ונתינת כוח שיהיה ובחירת בחיים: מה-שאין-כן העבודה שמצד עצם הנפש (באופן כזה שאצלו לא שייך רצון אחר חוץ מרצון ה') באה דווקא על-ידי עבודה בכוח עצמו, כי אין זה עניין שנתנו לו מלמעלה כביכול - בהיותו למעלה מגדר נתינה (כנ"ל); לזה מגיע הוא על-ידי עבודתו בכוח עצמו, בהיותו בגוף בעולם הזה הגשמי, עם ההעלמות וההסתרים על נשמתו ועל אלוקות, ועם זאת עושה כל מה ששייך לעבודתו³¹, בתורה עבודה וגמילות-חסדים, עד גם - עבודת התשובה (לשוב לשורשו) - שעל-ידי

32) ע"ד המבואר בלקו"ת שה"ש (כד, סע"א ואילך) בעניין הג' בחינות שבאתעדל"ע, שאתעדל"ע הג' (שנמשכת בדרך מתנה) "אינו שורה ומתגלה אלא כשיש שלימות במעשה התחוננים", וע"ד קוב"ה לא שריא אלא באתר שלים (ראה זח"ג צ.ב).

33) ראה ליקו"ש ח"ב עמ' 75 ואילך, וד"ה אשה כי תזריע תשכ"ה. ושם. שמצד ד"ישראל וקוב"ה כולא חד" גם המשכת בחי' הג' שבאתעדל"ע היא ע"י עבודה. וראה גם ליקו"ש ח"ד פ' תבוא.

31) ראה ד"ה תקעו תרס"ז, שהנשמות מושרשות בבחי' עצמות אוא"ס כו' ומשם נמשך הכוח לחדש דבר כו' בעניין הבירורים כו'. אבל גם חידוש זה נעשה דווקא ע"י העבודה של הנשמה למטה בכוח עצמה - כמבואר במקומות שבהערה 33.

ביכולתו להביא הגאולה תיכף ומיד!

תוספת כוח ועידוד בכללות עבודת היהודי

והמעשה הוא העיקר – היינו, שבעמדנו בשבת מברכים חודש אלול, שאז נמשכת ברכה והמשכה בנוגע לכל ענייני חודש אלול – הרי זה הזמן המתאים להחליט להוסיף בכל ענייני העבודה המרומזים בראשי תיבות ד"אלול", היינו, כללות העבודה דג' הקווין דתורה, עבודה וגמילות חסדים, ביחד עם הקדמת עבודת התשובה.

ונוסף לזה – גם עניין הגאולה, היינו, שכבר בהתחלת העבודה מודיעים ליהודי שתכלית העבודה היא – הגאולה, שעלידי זה נפעל תוספת כוח ועידוד בכללות עבודתו, ביודעו שביכולתו להביא את הגאולה תיכף ומיד – "היום אם בקולו תשמעו", הן הגאולה הפרטית שלו, והן הגאולה הכללית דכל בני ישראל.

(מהתוועדות שבת קודש פרשת ראה, מברכים החודש אלול ה'תשמ"ב.
התוועדות תשמ"ב, כרך ד, עמ' 2055 – בלתי מוגה)

"לפתע תופסים שנמצאים בבית המקדש עם משיח צדקנו..."

כאשר יהודי מתנהג באופן שמרחם על הזולת כו', שזוהי כללות עבודת הצדקה וגמילות חסדים, "טוב לבריות" – אזי נמשך כללות עניין הרחמים מלמעלה כו', וכתוצאה מזה – כללות עניין הגאולה של כלל ישראל.

וכשם שנתנית הצדקה צריכה להיות "מיד", כפסקדין השולחן ערוך דלעיל, מובן, שכן הוא גם בנוגע לעניין הגאולה (שזוהי הצדקה שנותן הקב"ה) – היינו, שישנו פסקדין בתורה שהקב"ה אינו יכול לדחות את הגאולה אפילו לרגע אחד בלבד, אלא עליו להביא את הגאולה "מיד", ובלשון חז"ל בנוגע ליציאת מצרים: "לא עיכבן המקום אפילו כהרף עין", שזהו שיעור זמן פחות מ"רגע כמימרא"! וכן הוא בנוגע לגאולה העתידה – עליה נאמר, "כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות". וכפסקדין הרמב"ם: "מיד הן נגאלין".

וכמדובר כמה פעמים אודות המבואר בכמה מקומות – בראשונים ובאחרונים וכו' – שמשח צדקנו יכול לבוא בעצם יום השבת!...

ומכיוון שמדובר אודות הגאולה האמיתית והשלימה – מובן, שאין זה באופן שביום השבת נמצאים ב"ברוקלין", ולאחרי צאת השבת עולים על "אוורון", ונוסעים כמה וכמה שעות עד שמגיעים לארצנו הקדושה, לירושלים עיר הקודש, להר הבית ולבית המקדש – שהרי אין זה אמיתית ושלימות עניין "מיד", כי אם שבשעתא חדא ורגעא חדא "כאפט מען זיך" [=תופסים לפתע] שנמצאים בירושלים עיר הקודש, בהר הבית ובבית המקדש השלישי, ביחד עם משיח צדקנו.

(משיחת שבת קודש פרשת ראה, מברכים החודש אלול ה'תשמ"ג. התוועדות תשמ"ג, כרך ד, עמוד 1936)

כסיסמת ברסלב – "אל ייאוש"

**על ביקורי גומלין של רבינו הזקן ורבי נחמן מברסלב • אזכורים וציונים
בשיחות הרבי לספרי רבי נחמן • על בקשת חסידי ברסלב לבוא
לעזרתם בהצלת ציונו של רבי נחמן, והצעת הרבי שהביאה לסיום
הפרשה • וגם – על לימודו המשותף של הרבי עם אחד מגדולי חסידי
ברסלב ב'תניא' וב'ליקוטי מוהר"ן', והבקיאות שהוכיח בספריו**

תמצית מתוך התוועדות יו"ד שבט תש"כ. וכך
נאמר שם:

כ"ק אדמו"ר שליט"א פתח את ההתוועדות
בביאור פרשת היום, בהקדמת תורת הבעל־שם־
טוב נשמתו־עדן אשר על פיה יש לפרש לשון
המשנה 'דע לפני מי אתה עומד ליתן דין וחשבון'.
דלכאורה אינו מובן, שהרי בתחילה הוא החשבון
ואחר־כך הדין, ומתאים להחשבון יוצא הפסק דין,
ומהו דין וחשבון? – אלא שאין נפרעין מן האדם
מלמעלה כי אם לדעתו, אלא אם כן הוא עצמו
פסק העונש המגיע על העבירה שעבר. אלא שהוא
שלא מדעתו, כי שואלים אותו על אדם אחר שעבר
כיוצא בו אותו עבירה, וכאשר הוא "דן" את פלוני
לפי חומרת החטא, אזי עושים עמו אותו ה"חשבון"
אשר "דן" קודם על חבירו... במדה טובה על אחת
כמה וכמה".

ל"תורת הבעל־שם־טוב" מציין הרבי בהערה 1:
על המשנה (אבות פרק ג' משנה טז) ונפרעין מן
האדם מדעתו ושלא מדעתו. והוא על דרך המסופר
בשמואל ב, יב (הוא בלקוטי מוהר"ן סימן קיג). שוב
מצאתי ענין זה ב'בינה לעתים' דרוש סג.
השיחה עצמה (ראה גם תורת מנחם כרך ז"ך

מקור לתורת הבעש"ט

בשנת תקנ"ט ערך הרה"ק ר' נחמן מברסלב
(ר"ח ניסן תקל"ב – י"ח תשרי תקע"א) ביקור אצל
רבינו הזקן בליאזנא, ובשנת תק"ע ערך רבינו הזקן
ביקור אצל ר' נחמן בברסלב. כבוד גדול כיבדו זה
לזה וכן נשארו־ונתנו בדברי תורה וחסידות, ולימים
אף השתדכו צאצאיהם זה בזה. על ביקורים אלו
והשפעתם ראה בספר 'מסע ברדיטשוב' מאת הרב
ר' יהושע שי' מונדשיין (כפר חב"ד תש"ע) – עמ'
20-24.

בספריית 'אגודת חסידי חב"ד – אהלי יוסף
יצחק ליובאוויטש' מצויים לפחות עשרים
ואחת מהדורות של הספר 'לקוטי מוהר"ן', החל
ממהדורת אוסטרעהא תקס"ח ועד מהדורת נ"י.
תשמ"א (עם שפת הנחל). כמו כן לפחות תשע
מהדורות של 'קצור לקוטי מוהר"ן', וכן מהדורות
שוונות של 'לקוטי תפלות' (תרע"ח ווארשא).
גם בשיחותיו הק' של הרבי מצינו שמצטט את
תורת הבעל־שם־טוב שהובאה ב'לקוטי מוהר"ן'.
דוגמה אחת היא שיחה מוגהת כדלהלן, שנדפסה
בלקוטי שיחות כרך וא"ו (עמ' 283 ואילך), שהינה

עמ' 299 ואילך), וכן תורף ההערה נדפסו מכבר בלקוטי שיחות (כרך ד' עמ' 1207 הערה 27):

הובא בליקוטי מוהר"ן סימן קי"ג. שוב מצאתי ענין זה בבניה לעתים דרוש סג. וכענין שמצינו בדוד (שמואל"ב יבז) "אתה האיש" – בדיבור המתחיל אני לדודי פ"ב (ספר המאמרים אידיש עמ' 76) נמצא פירוש הבעל שם טוב באופן אחר קצת. ואולי הם ב' פירושים שלו. ושבעים פנים לתורה.

יותר מפעם אחת, בהתוועדות ברבים, נשמע מפי קדשו של הרבי שמזכיר את הרה"ק ר' נחמן כך התבטא הרבי בשיחת שבת'קודש פרשת נשא תשל"ו (שיחות'קודש תשל"ו כרך ב' עמ' 314).

מצינו בספר 'טור ברקת' לתלמיד הרב-חיים וויטאל ובספרים מרבי נחמן מברסלב שהם מבארים כמה פרטים בהלכות הקרבנות כפי שהם נוגעים בענין התפלה...

לימוד משותף

על קשרי ברסלב עם חב"ד, ידוע על כמה וכמה מנכבדי חסידי ברסלב שעמדו בקשר עם הרבי. בספר 'ימי מלך' כרך ב' (עמ' 628-629) מופיע המסופר להלן:

"אחד מגדולי חסידי ברסלב, הרב צבי אריה רוזנפלד ז"ל היה מן המקורבים מאד לרבי שליט"א.

"בהזדמנות מסויימת הציע לו הרבי ללמוד עמו תניא. במקביל הציע הוא לרבי שליט"א ללמוד ליקוטי מוהר"ן, ואכן במשך תקופה היו לומדים יחד כשהם מחלקים את הזמן, חלק ללימוד התניא וחלק ל'ליקוטי מוהר"ן'.

בנו – הרב ישראל אבא שי' – המספר על כך מוסיף: מסתבר שהרבי היה בקי ב'ליקוטי מוהר"ן' וגם אבי ז"ל שלט בתניא, היה זה לימוד שמימי ביותר. מעניין שהרבי ביקש מאבא שיבוא לעיתים תכופות יותר, דייק שהלימוד יהיה "מינימום שעתיים – עד ארבע שעות – בחודש".

הר' ישראל אבא שי' זכה לבקר ב'יחידות' עם אביו בשנת תשכ"ג בערך, זמן קצר לפני הגיעו לעול המצוות. לקראת מאורע זה בחייו הכין לו אביו משא תורני ארוך שהחל בבירור סוגיה תורנית בעניין עשה דוחה לא תעשה, ובהמשכו

היה מורכב מצייטות בספר התניא, לקוטי מוהר"ן ועוד שורה ארוכה של מקורות תורנים בנגלה ובפנימיות. משנכנסו לרבי נתקבלו בחמימות מיוחדת. הרבי פתח "אה ר' צבי אריה", וביקשו לשבת אך הוא סירב.

"מפני מה הבאת את בנך?" שאל הרבי, ור' צ.א. השיב: בעוד ימים אחדים הוא יהיה 'בר מצוה'. "אם כן – אמר הרבי – אני מוכרח לשמוע את הדרשה".

ר' צ.א. ניסה להתחמק באומרו שחבל על זמנו של הרבי (מסתבר, שתמיד כאשר היו נפגשים היה הרבי מפציר בר' צ.א. שישמיע דברים וחיידושי תורה אך הוא היה מסרב). אולם הרבי המשיך להפציר, ור' צ.א. אמר לבנו: "נו אם הרבי מבקש – אמור את הדרשה". במשך כעשר דקות השמיע הנער חלק מן הדרשה שהיה בקי בה היטב. אחר כך השלים אביו את הדרשה בסגנון שהיה קצת 'מוזר' לנער: "הבאתי את הגמרא מעירובין נ"ד ע"א, ולכך סימוכין מנדה י"ג", גם הרבי השמיע דברים בסגנון שכזה:

"ומה תענה על דברי הגמרא בברכות... ועם מה שכתוב ב'ליקוטי מוהר"ן'?" ר' צ.א. השיב לשאלה באזכור של שורת מקורות ומראי-מקומות, והרבי היה מקשה ומתרץ בשפע של מקורות מנגלה ופוסקים, קבלה וחסידות.

לפתע אמר האבא "הילד ראה כבר מספיק", הוא הזכיר לפני הרבי את שמו ואת שם אמו. הרבי כתב בפתק את השמות, עיין בפתק ובירך את הנער. ציין משהו בפתקא ושוב החל לברך, כך עד שסיים (מאוחר יותר הסביר האב לבנו שכדי לתקן בשרש הנשמה מביטים הצדיקים בפתקא וכך מברכים הם את הטעון ברכה).

האב נשאר עוד לשוחח עם הרבי, בעת שהנער המתין בחוץ. אחר כך כשיצא אמר לו אביו: "זה דבר ששנים לא ראית, ואינני יודע אם תזכה לכך עוד אייפעם".

ובדבריו על גדולתו של הרבי שליט"א התבטא: "כשאני צריך לשוחח בלימוד עם הרבי שליט"א, דרושה לי הכנה נפשית גדולה, לא רק רוחנית כי אם גם גשמית. כאשר הרבי משוחח בלימוד הוא כמו טייס בנסיעה, לא בסתם מטוס אלא מטוס קרבי, ולא בסתם חלל אלא בין בתים צרים, נכנס

כ"ט

ה' לחדש סיון תרנ"ח תשל"ט,

הגות"פ ירושלים תרנ"ח.

אל תעלה כ"ט חסידים
מלי כבודיכם שליט"ם,
ברוך שמו

פסוק כ כ ו ל ,

סנייט אנו, עזת חסידי ברסלב, אל כ"ט בענין **ג. ג. ג.** הנושא
לכבוד ולשמור נמשכו.

הנה הסודות לא סודים נחשודים ולא לנכונם, כי סיו ח"ו עלול
הקבר נק' של ארטי"ף רבי נחמן מברסלב וזק"ל להנצח פאוסתה
מבניית גוט בנינים במקום, ק"י חסידים בהחזו קיעב,

הסנה, סטלנו טעמו כזה אצל סטונים ט"ט, אך לזה תוקלת, ומסיפדיים
פלוגים טאר, כי קמ לנו קרובים טיט וכו', ד- ירמם.

כעת, עלה נדעתנו להעביר בעתנו אל המטלה הסובייטית, על ידי
בטיה מרה"ב קארטר, הנושא בקרב עם פליטתו לפקודי כריית הסודות.

ובקטאנו סודות לסני אירא ב"ק, למדך אל בקטאנו **מקד דין מנחם**
דכקט טלור, שלב למבזק ח"ו כקבר חק' ולגורי טמא סטויים סטוי"ב.
וכן לחסידים מהלכים הנחיריים לב"ק בבית הלבן, טיז"ל"ן גם לתעביר
בקטאנו אל חסידים על כך נטטלת כרית הסודות.

הרב סיכמל דרממן שליט"ם, כ"ט וסליטנו הנמסן,
בידו ובחזו וברטותו כל הירושלמי לסטול בענין .

בכל חבדור ופריכת וסודות טלמא במהרה
מרטט הררי מיון וירושלים,

מכתב "עדת חסידי ברסלב" אל הרבי בקשר להצלת ה'ציון' באומן

של ר' פיטר (פנחס) קלמס משנת תשל"ז ('עצת הרבי תנחני' עמ' 75). שם מספר הרבי על רב ניר-יורקי שביקש "לציין את מקום מנוחתו של רבי נחמן מברסלב" – ככלל טבע הרבי כלל ביחס לכך והדומה לזה "ככל שהדברים נעשים יותר בשקט, מוטב".

והנה סיפור משנת תשל"ט, כאשר היה הרבי מעורב בהצלת ה'ציון' של רבי נחמן. כתבהעת 'זמן' מחודש תשרי תשע"ד סקר את הפרשה בהרחבה (ומשם - צילום מכתב חסידי ברסלב לרבי המופיע כאן), להלן הדברים:

במוצאי חג השבועות תשל"ט, במהלך חלוקת 'כוס של ברכה' עברו שניים מחסידי ברסלב לפני הרבי. הם מסרו לידו מכתב, בו גוללו את כל הפרשה - סכנת חורבן הצפויה לציונו של רבי נחמן, ובסופו פונים הם לרבי בבקשת ברכתו ועצתו - מה עליהם לעשות.

בשולי המכתב התמו: "חיאל מיכל בן חנה פערל. נתן יעקב בן יענטא פריידל - חתן ידידכם

מחלון אחד ויוצא מן השני מבלי להיתקל בדבר..."

"בכל דור ישנם תלמידי חכמים השולטים בחלקי התורה. אולם הרבי שליט"א הוא חד-בדרא השולט בכל חלקי התורה בנגלה כמו בפנימיות התורה. תופעה הקיימת רק בדור שהקדוש ברוך הוא מרחם ומזכה במיוחד את בני דורו לאישיות מופלאה שכזו!..."

סיסמה של תקווה

בה' אדר שני תשכ"ב (אגרות-קודש כרך כב עמ' קפ) כותב הרבי לעסקן משה מייזליש:

סיפרו לי גם-כן שבגזע מחצבתו ובהשקפתו שייך הוא לבראצלב והשקפת עולמם, ומזכיר אני את זה

ביחוד כאן, כיון שאחד מהתירוצים הרגילים להצדיק העדר פעולה הוא שאין תקווה להצלחה ומה יועיל, ואתם המועט מכל העמים וכו' וכו'. והרי זהו בניגוד גמור לסיסמא של בראצלב – "אל יאוש".

ובהמצאנו בחודש אדר הרי אסתמצי לומר גם בזה שייכות להנ"ל, שהרי כל ענין נס פורים הוא שבדרך הטבע לא היתה נראית כל אפשרות להצלחה, והנס היה דוקא באופן ד'ונהפוך הוא, מן הקצה אל הקצה...

להצלת ה'ציון' באומן

פעם שאל אחד החסידים את הרבי בקשר לאחותו שנשארה זה שנים רבות - ברוסיה, ומה הן האפשרויות ליצור עמה קשר. הרבי יעץ לו שיעזר בחסידי ברסלב הנוסעים לאוקראינה להשתטח בציון באומן...

עוד על התייחסותו של הרבי ל'ציונו' של הרה"ק ר' נחמן מברסלב, קוראים אנו ב'חידות'

בעקבות החסידות

הסופר המפורסם אליעזר שטיינמן עמד בקשר עם הרבי שהשתדל לקרבו לחיי תורה ומצוות. איש הקשר היה הרה"ח ר' חנוך שי' גליצנשטיין, בכ"ו שבט תשט"ז (אגרות קודש כרך יב עמ' שיג) מאשר הרבי את קבלת ספריו, וביניהם: 'כתבי רבי נחמן מברצלב'. הרבי מנצל את ההזדמנות וכותב לו על ההליכה בדרכי החסידות והשולחן-ערוך בחיי היומיום.

באגרות קודש כרך יט עמ' פא"פב נדפס מכתב ארוך של הרבי מיום ח' כסלו תש"כ, לאחד מחשובי ברסלב הרה"ג ר' יעקב העניך - שפנה בצעירותו לרבי בשתי שאלות מעניינות, עליהן השיב לו הרבי בהרחבה.

הרה"צ ר' צבי אריה רוזנפלד".

קשר מיוחד היה להם עם הרבי ובמיוחד לחסיד ר' צבי אריה רוזנפלד, מחשובי חסידי ברסלב [-] אודותו קראנו לעיל מ'מי מלך']. ר' צבי אריה היה מי שקירב מאות לדרכו של רבי נחמן מברסלב בארצות הברית, ועוד בימי 'מסך הברזל' חירף נפשו ופעל אינספור פעמים כדי להביא עוד ועוד יהודים לאומן, אל הציון הקדוש.

הרבי הפנה אותם אל הרב פינחס טייץ, שיוכל לעזור להם, ואיחל להם הצלחה במשימה. הרב טייץ ניצל הוראה נוספת שקיבל בהזדמנות מהרבי לבסס קשרים עם קרטור שהיה אז מועמד לנשיאות, ומסכת הקשרים שהופעלה הצילה את ה'ציון' מחורבן. לאחר מקרה זה סיכם הרב טייץ: "ברבי מליובאוויטש אין לי השגה..."

מינוי ל'התקשרות'

אפשר לקבל את גיליון 'התקשרות'

ישירות הביתה באמצעות הדואר

מינוי לשנה: 276 ש"ח (ב־4 תשלומים)

מינוי לחצי שנה: 138 ש"ח (ב־2 תשלומים)

את השם, הכתובת והתשלום יש להעביר לפי הכתובת:

'התקשרות', מחלקת המנויים, ת"ד 14 כפר חב"ד 6084000.

כמויכן אפשר להירשם בטלפון ולשלם בכרטיס אשראי, בטל' 072-2770130

פרשת ראה

ראה אנכי נתן לפניכם היום ברכה וקללה (יא,כו)

"ראה" – רומז לבחינת ראייה באלוקות. "אנכי" – הכוח והעזר לעבודה זו בא ממהותו ועצמותו יתברך, "אנכי מי שאנכי". "נותן" – עזר זה ניתן בעין יפה, כמאמר (ראה בבא־בֵּתרא נג) "כל הנותן בעין יפה נותן". "לפניכם" – הסיוע נקלט בפנימיות. "היום" – העזר מוגש בכל יום ויום מחדש. "ברכה וקללה" – הסיוע עוזר הן לקיום מצוות עשה והן לשמירת מצוות לא תעשה.

(לקוטי שיחות כרך ב, עמ' 696)

ראה אנכי נתן לפניכם היום ברכה וקללה (יא,כו)

אמר משה נביא: חמוון דאנא מסדר קדמיכון יומא דין ברכתא וחילופא (תרגום ירושלמי)

ה"משה" שבכל דור נותן לנו לפעמים דבר שנראה בבחינת 'קללה'. כלומר, מילוי הוראותיו מביא לכאורה למצב קשה. אך עלינו לדעת שלאמיתו של דבר אין כאן קללה אלא ברכה, שכן עלידי הייסורים האלה נפטרים מייסורים קשים יותר וכיוצא בזה, ולכן אין זו קללה אלא 'חילופא'.

(שיחת ש"פ ראה תש"י. תורת מנחם כרך א, עמ' 184)

היום ברכה וקללה (יא,כו)

מבואר בספרים שאוויר גן־עדן ואוויר גיהנום מתפשטים סביב האדם. מחשבותיו ודיבוריו הטובים נרשמים באוויר גן־עדן, והרעים – באוויר גיהנום. על יסוד זה אפשר לומר יתרה מזו, שאף הנשמה עצמה מצויה בגן־עדן או בגיהנום, על־פי מעשי האדם. זהו "היום ברכה וקללה": כאשר אדם מקיים מצווה, נמצאת נשמתו בשעת מעשה ('היום') בגן־עדן ('ברכה'); וכשהוא עובר עבירה, היא נמצאת באותה עת בגיהנום ('קללה').

(אור התורה דברים עמ' תרמב)

וקללה (יא,כו)

ולוטיין (תרגום אונקלוס) וחילופא (תרגום ירושלמי)

המטרה של ייסורי הגלות ("קללה") היא לזכך את ישראל ולהכניס לגאולה, ככתוב (עקב ח) 'ה' אלוֹקֵיךְ מֵיִסוּרֶיךָ . . . ה' אלוֹקֵיךְ מֵבִיאךְ אֶל אֶרֶץ טוֹבָה". והנה תרגום אונקלוס נקרא "תרגום בבלי" (תוספות מנחות מד, א ד"ה כל), ובהעלם והסתר של בבל אין הכוונה הפנימית של ייסורי הגלות מורגשת וניכרת; לכן מתרגם "קללה" כפשוטו – "לוטיין" (קללה בלשון ארמי). ואילו תרגום ירושלמי הוא תרגום ארץ־ישראל, שבה אלוקות בגלוי וניתן להרגיש את הטוב הפנימי שבייסורי הגלות; לכן תרגם "וחילופא", שכן גם הקללה ברכה היא, אלא שאופן המשכת הברכה מתחלף ומשתנה.

(לקוטי שיחות כרך יט, עמ' 133)

הלכות ומנהגי חב"ד

שבת קודש פרשת ראה

כ"ז במנחם-אב – מברכים החודש אלול

אמירת כל התהילים בהשכמה בציבור. אחר כך לומדים במשך כשעה מאמר חסידות המובן לכולם, ואחר כך התפילה.

המודל: יום שני בערב, בשעה 7:34 ו-14 חלקים. מברכים ראש-חודש אלול: ביום השלישי וביום הרביעי.

אין אומרים 'אב הרחמים'.

אחר התפילה – התוועדות בבית-הכנסת¹.

פרקי-אבות – פרק שישי.

יום שני

כ"ט במנחם-אב

ערב ראש-חודש.

ביום זה יש להוסיף בתורה, תפילה וצדקה.

במנחה אין אומרים 'תחנון'.

יום שלישי

ל' במנחם-אב – א' דראש-חודש אלול

בתפילת שמונה-עשרה אומרים: 'עלה ויבוא' (מזכירים זאת בטפיחה על הבימה קודם תפילת שמונה-עשרה. בקייטנות וכדומה שמכריזים את סדרי התפילה – באופן המותר² – יש להכריז גם

1 יש לפרסם בכל מקום (כולל ההולכים לדבר בבתי-כ"ג) על-דבר ההשתדלות בנתינת צורכי החג לראש-השנה, כלשון הכתוב "איכלו משמנים ושתו ממתקים ושלחו מנות לאין נכון לו" (שלושים יום לפני – סה"ש תנש"א ח"ב עמ' 808).

2 במקום שצריך להדריך את המתפללים בכל קטע, ואין מי שיוכל לעשות זאת מבלי להתפלל עמהם, וגם לא ניתן לעשות זאת ע"י הנפת שלטים עם מספרי העמודים בזמנים המתאימים, בשו"ת אגרות משה (או"ח ח"א סי' כב) מתייר זאת רק בין המזמורים דפסוקי דזמרה, וכמובן בין ישתבח ליוצר, אך לא בק"ש וברכותיה אפילו בין הפרקים.

את אמירת 'עלה ויבוא'.

הרבי הורה להתחיל באיחולי 'כתיבה וחתימה טובה' מהיום³. ופעמים רבות שהיה מקדים יותר⁴.

בשחרית, אחרי חזרת הש"ץ: הלל, ואברהם זקן, קדיש תתקבל. שיר-שליום, ברכי נפשי, לדוד ה' אורי, [ורק אז]: קדיש-יתום.

קריאת התורה דראש-חודש. חצי קדיש. אשרי. ובא לציון. יהללו. חליצת תפילין דרש"י. הנחת תפילין דרבננו⁵, ג' פרשיות דקריאת-שמע, קדש, והיה כי יביאך, שש זכירות, חליצת תפילין דרבננו תם. הש"ץ אומר בקול⁶ איזה מזמור (או לפחות שלושה פסוקים האחרונים), חצי קדיש. מוסף.

מהיום עד הושענא-רבה ועד בכלל אומרים 'לדוד ה' אורי' בשחרית אחר שיר של יום, ובמנחה קודם עלינו. אומרים קדיש-יתום רק פעם אחת אחרי כל המזמורים (שיר-שליום, [בר"ח: ברכי נפשי], 'לדוד ה' אורי'); וכן במנחה – לאחר קדיש תתקבל אומרים 'לדוד ה' אורי' ועלינו, ורק אחרי עלינו אומרים קדיש יתום⁷.

במשך יום זה תוקעים להתלמד⁷.
לכבוד שנת השמיטה

3 'התוועדויות' תשמ"ו ח"ד עמ' 339 (מבואר שם שהעיקר הוא הברכה פא"פ, אם כי מדובר גם על כתיבה כשחל בחול, כמנהג המובא להלן ע"י ציון 28 ואילך).

4 'אוצר מנהגי חב"ד', אלול, עמ' יג.

5 כן צ"ל ע"פ האמור בס' המנהגים עמ' 6 ד"ה כ"ק אדמו"ר (וכ"פ בקצות השלחן סי' טז ס"ב (עיי"ש בבדי השלחן) וסי' כו ס"א).

6 ספר-המנהגים עמ' 17. כיוון שהטעם הוא כדי למעט באמירת קדישים כשאינו מוכרח, מסתבר שגם בעל 'חיוב' מאנ"ש המתפלל במניין שאומרים עוד קדישים, לא יאמרם.

7 המג"א (תקפ"א ס"ק א) הביא שתי שיטות בזמן התחלת התקיעות, אם ביום א' דר"ח או ביום השני, והכריע שאין לזוז מהמנהג להתחיל ביום השני (אבל במקום שאין מנהג הכריע בהוספות לשו"ר רבינו לבעל 'דברי נחמיה' שם סו"ס א, להתחיל ביום הראשון). ומנהגו הוא כעין פשרה בין השיטות. ובלקוטי-שיחות כרך לד עמ' 95 נתבאר, שתקיעה זו היא 'קול אחד', מעין 'תקיעה אחת' דיום-הכיפורים. מסתבר שכדי להתלמד צריך לתקוע הן קול אחד והן שברים ותרועה, אך מסתמא אין קפידא במספרם.

(ובפרט – פנימיות התורה¹⁴), וכן בגמילות חסדים ובצדקה¹⁵, ובאהבת ישראל בכלל¹⁶, והתעסקות מיוחדת ב'מבצעים'¹⁷. גם לנשים, יש להקפיד שלא יעבור עליהן יום ללא לימוד הלכות הצריכות וענייני מוסר וחסידות הקשורים לחודשי אלול ותשרי¹⁸.

כיוון שבמדינות אלה שנת הלימודים מתחילה בחודש אלול, יש להגביר בחודש זה את הפעילות בענייני חינוך¹⁹.

בישיבות תומכית'מימים מוסיפים בחודש זה (התלמידים, והראשיישיבה והנהלה לא-כל-שכן) זמן ללימוד חסידות, ובפרט מאמרי 'עבודה', ומאמרים השייכים לאלול, כגון: אגרת-התשובה, בתניא, דרך החיים, שער התשובה ושער התפילה, לקוטי תורה (שכבר מפרשת דברים ואילך מדובר שם אודות התשובה), עטרת ראש, וכן עוסקים בתפילה במתינות ובחשבון-נפש²⁰.

מעבודת חודש זה: עריכת חשבון-צדק על השנה שעברה וקבלה טובה על השנה הבאה²¹, והגברת הזהירות והפעילות בסור מרע ועשה טוב²².

נוהגים לבדוק בחודש זה תפילין ומזוזות (אם כבר עברו שנים-עשר חודש מבדיקתן האחרונה), וכל אשר ימצאו בדק בשאר מצוות – יתקנו. וכדאי ונכון ביותר, שכל אחד ואחד ישתדל לפרסם זה – נוסף על הקיום בעצמו – בכל מקום שידו מגעת, בכל מקום ומקום, לכל אחינו בני ישראל

"ההוספה בלימוד התורה שנדרשת בשנת השמיטה, צריכים להתחיל בה כבר מתחילת חודש אלול – שכן מ"ל' יום לפני ראש-השנה" חלים כבר כמה דינים הקשורים עם שנת השמיטה⁸.

"על-דרך-זה בנוגע לקו העבודה – עבודת התפילה... שהיא עבודת השבת העיקרית... ועוד: "כאשר ישבתו בשנה ההיא, יתעוררו לדרוש את ה"⁹...

"על-דרך-זה בנוגע לקו הגמילות-חסדים... בשנה השישית, ובפרט בסיומה – כהכנה לשנת השמיטה... וביתר שאת וביתר עוז... בדוגמת ברכתו של הקב"ה שהיא באופן של "ועשת את התבואה לשלוש השנים"¹⁰...

מנחה: לפני עלינו אומרים 'לדוד ה' אורי' (ראה לעיל בשחרית). המתפלל במניין שבו אומרים עלינו תפילה, יאמר עלינו עם הציבור, ו'לדוד ה' אורי' לאחר זה¹¹.

יום רביעי

א' באלול – ב' דראש-חודש

חודש אלול¹²:

מנהג ישראל להוסיף בחודש אלול ביתר שאת וביתר עוז בתפילות ובתחנונים (ובפרט באמירת תהילים¹³) ובעבודת התפילה, בלימוד התורה

(8) שביעית פ"ב מ"ו. רמב"ם הל' שמיטה ויובל פ"ג ה"א.

(9) ספורנו פ' בהר, כה, ב"ד.

(10) לקוטי שיחות חכ"ד עמ' 314. שערי שמיטה סי' ה. ועיי"ש סי' ו (השיחה הנ"ל בלתי מוגה, ח"י אלול תשל"ט).

(11) אנ"ק כרך יט עמ' תל. אלא שעליו לזכור, לומר את פסוקי 'אל תירא' ואך צדיקים' ששייכים לסיום התפילה – רק אחרי 'לדוד אורי'. אמנם במתפלל בבית-כנסת [=נוסח אשכנז] שאומרים בו עלינו לפני שיר של יום, כתב הרבי שיאמר ב"פ עלינו (כולו): פעם אחת עמהם, ופעם אחת בסיום כל התפילה כמבואר בכתבי האריז"ל [פע"ח שער קריאת ס"ת פ"ו (סוד עלינו לשבח) ושער הכוונות במקומו] – ממכתב יב אלול תשי"ז, שלחן מנחם ח"א סו"ס צה (ודלא כמ"ש בס' אשי ישראל פכ"ו הע' מג). והטעם כיוון ששיר של יום הוא חלק מהתפילה כמבואר בפע"ח שם פ"ג, משא"כ ברכי נפשי, לדוד אורי וספה"ע נכנסו כדי שיאמרו (גם) עליהם את הקדש – הרב יוסף יצחק של אופן.

(12) בכמה פרטים במנהגי חודש אלול נעזרתי ברשימתו של הרה"ח רמ"א שי' וליגסון בכפר חב"ד, גיליון 918 עמ' 72.

(13) 'אוצר מנהגי חב"ד', שם.

(14) לקוטי-שיחות ח"ב עמ' 383 וח"ד עמ' 1345. ע"פ המסופר בלקוטי-דיבורים (ח"א דף קטז,א) שהיו אומרים או לומדים בחודש אלול בליובאוויטש 'תיקוני זוהר', הסיק הרבי שאכן היה מנהג כזה (המוזכר בהקדמה הא' של ס' כסא מלך על תיקוני זוהר) בין חסידי חב"ד, אע"פ שאין הכוונה שחייבים לנהוג בו (משיחת ש"פ נצו"י תשכ"ב סי"א, תורת מנחם כרך לד עמ' 302).

(15) צ"ל באופן ד'מתנות (לאביונים)' הן בכמות והן באיכות, שיהיה דבר חשוב הן מצד הנותן והן מצד המקבל – 'התועודיות' תשמ"ט ח"ד עמ' 209.

(16) ספר-השיחות תשמ"ט ח"ב עמ' 700, תש"נ ח"ב עמ' 638, 643 וש"נ.

(17) שיחת ש"פ ראה תשל"ד ס"ג. ש"פ ראה תשל"ז ס"כ.

(18) משיחת ח"י אלול תשל"ז, הנחת הת' בלתי מוגה סל"ב, עיי"ש. (19) לקוטי-שיחות כרך יד עמ' 261, וראה שם עמ' 251. שיחת ח"י אלול תשל"ח סי"ט.

(20) 'אוצר מנהגי חב"ד' אות ג, וש"נ.

(21) שיחת ש"פ ראה תשל"ל ס"ב.

(22) שיחת אדר"ח אלול תשל"ה ס"ב.

שליט"א²³.

העבודה דחודש אלול (כולל התשובה שבו²⁴) היא בשמחה רבה, שלא יכולה להיות שמחה גדולה ממנה, שהרי "המלך בשדה... ומראה פנים שוחקות לכולם"²⁵.

יש לעורר את העם בדרכי נועם ומתוך ענווה, וחלילה לומר (בכל השנה, ובמיוחד בחודש אלול, חודש הרחמים והסליחות) דברים קשים על ישראל - בנו יחידו של הקב"ה²⁶. יש להרבות בברכות בחודש זה, ולשולל ענייני היפך הברכה ח"ו²⁷. כשכותבים מכתב בחודש אלול, נהגו לאחל 'כתיבה וחתימה טובה'²⁸. כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו נהג לאחל זאת בסיום מכתביו²⁹. כן הורה להשתדל לברך (ולתברך) איש את רעהו ואשה את רעותה, וכן הטף, ילד לחברו וילדה לחברתה, גם בעליפה פנים אל פנים³⁰.

שחרית: מהיום אחר תפילת שחרית תוקעין בשופר: תשר"ת, תש"ת, תר"ת³¹.

ממשיכים בתקיעות בכל החודש, חוץ משבת קודש וערב ראש השנה (תוקעים בכל כינוס וכו', ובפרט לילדים). אם לא תקעו בשופר בסיום תפילת שחרית, מנהג נכון שיתקעו בשופר לאחר תפילת מנחה³².

מהיום עד ערב יום הכיפורים ועד בכלל, אומרים בכל יום - במשך היום - שלושה פרקי תהילים לפי הסדר. מי שהחסיר - יתחיל מהיום שהוא עומד בו, ואת אשר החסיר - ישלים³³. נהוג לאומרם בציבור אחרי אמירת שיעור התהילים היומי, קודם קדיש יתום³⁴.

חודש אלול הוא אחד הזמנים המתאימים שבהם נהגו לנגן את ניגון 'ארבע הבבות' של רבנו הזקן³⁵.

הגדולים], אף שא"ז דרך ארץ... ("התוועדיות' תשמ"ח ח"ד עמ' 339, עיי"ש).

(31) ספר המנהגים - מנהגי חודש אלול (עמ' 53 ואילך). הטעם - עשר קולות, כנגד עשר כוחות הנפש (לקוטי שיחות ח"ב עמ' 446).

(32) "וכמדובר כמה פעמים, ויש רמז לזה בכמה מקומות" - ר"ד משיחת יום ג' דסליחות, כ"ד אלול תנש"א, לנשי ובנות חב"ד.

(33) ספר המנהגים שם. משמע שאין השלמה זאת חייבת להיות לפני האמירה דהיום והלאה, וכן שא"א לומר מראש את הפרקים של הימים הבאים.

(34) 'אוצר' שם.

(35) ספר השיחות תרפ"ח עמ' 12. בלקוטי דיבורים עמ' 204 "ראש חודש אלול", ובלקוטי רשימות שבראש ספר הניגונים עמ' כד, מובא מאותו מקור "בשעת התפילה (כשמתפללים ביחידות באריכות)". ספר השיחות תש"א עמ' 85-86 - 'אוצר מנהגי חב"ד' עמ' יד-טו.

(23) ספר השיחות תשמ"ח שם, ממטה אפרים ס' תקפ"א ס"י. לוח כולל חב"ד. וראה שיחות קודש תשל"ד ח"ב עמ' 377, שכאשר זקוקים לברכה מיוחדת, עדיף לבדוק מידי י"ב חודש (כהידור קבוע - ואפילו שלא בחודש אלול).

(24) ראה שיחת ח"י אלול תשל"ז סל"ד.

(25) ספר השיחות תשמ"ח ח"ב עמ' 618.

(26) לקוטי שיחות כרך כד עמ' 308, 'התוועדיות' תשמ"ה ח"ד עמ' 1929 ועוד.

(27) שיחת כ' מנ"א תשמ"ו ס"ט-כ, 'התוועדיות' ח"ד עמ' 259.

(28) 'ספר מהרי"ל - מנהגים' (הוצאת מכון ירושלים עמ' רנט), הובא בר"ר ס' תקפ"א ס"ק א ובבאר היטב שם ס"ק י.

(29) 'אוצר מנהגי חב"ד' עמ' יב. לעיל שם נקבצו גם מנהגי רבותינו נשיאנו שלפניו בנדון.

(30) ספר השיחות תשמ"ח ח"ב עמ' 610.

"מנהג ישראל שגם ילדים שקודם בר (או בת) מצוה יברכו [גם את

לזכות

אנשי החסד הדגולים

הרה"ח ר' אברהם משה דייטש והרה"ח ר' גבריאל גופין שיחי

ולע"נ האחים הרה"ח ר' זלמן יודא ור' יוסף יצחק,

בני הרה"ח ר' שלום ישעי' ע"ה דייטש